

Ei perusteita poliittiselle ratkaisulle

Kaisa Korpijaakko ja Heikki J. Hyvärinen ottivat (LK 26.4.08) voimakkaasti kantaa tutkija Matti Enbusken tutkimustuloksiin, joita he pitivät epäluotettavina. Sellaista minun on mahdotonta ymmärtää, varsin kun mainitut henkilöt itse yrittivät historiaan perustumattoman termikikkailun avulla luoda entisille lapinkylille uuden omistajaryhmän. Kaisa Korpijaakko ja Heikki J. Hyvärinen ovat siten itse olleet keskeisesti vaikuttamassa epäonnistuneen saamelasimääritelmän syntyyn. Tähän asti Korpijaakon ja Hyvärisen esittämät perusteet rekisterisaamelaisille annettavista erityisoikeuksista on moneen kertaan todettu varsin hatariksi ja paikkansa pitämättömiksi.

Ennen kuin ILO-sopimuksen ratifioinnista edes voidaan keskustella, on ensin selvitettävä ketkä ovat olleet alueen ensimmäisiä asukkaita, jotta tiedetään ne henkilöt jotka täyttävät ILO-sopimuksen tunnusmerkit alkuperäiskansaan kuulumisesta. On varsin erikoista, että oikeushistoriallisesti kestämaton ryhmä saisi itse valmistella muut poissulkevan lainsäädännön, jolla perusteella se saisi uuden oikeusaseman. Tosiasiassa maan entiset omistajat eivät ole kuitenkaan niitä saamelaisia, jotka kuuluvat tällä hetkellä saamelaisrekisteriin, vaan saamelaiskäräjien syrjäyttämiä lappalaisia. Ei siis tunnu mitenkään oikeudenmukaiselta se, että tämä aikoinaan lapinkylän osakkaille kuuluneen maan hallinta siirretään ihmisille, joilla ei ole siihen laillista saantoa eikä edes polveutumisperustetta. Sellaista ratkaisumallia ei ILO-sopimus edellytä. On siten selvää, että sellainen vaatimukset, jotka perustuvat virheellisiin poliittisiin valintoihin, tulevat johtamaan väistämättä syrjintään ja ennen pitkää konfliktiin rekisterisaamelaisiakin vanhemman väestön - lappalaisten - kanssa. Konfliktieihin johtavat poliittiset valinnat eivät ole YK:n peruskirjan mukaisia.

Saamelaisten maanhallinnan järjestäminen on ollut pitkä ja monivaiheinen prosessi, joka on käsittänyt erilaisia esityksiä. Hankkeiden valmistelussa ja käsittelyssä ei ole yhteen sovitettu erilaisia näkemyksiä yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta, vallan, hyötyjen ja haittojen jakamisesta. Vakuuttelut siitä, että samalla kun saamelaisten oikeudet turvataan niin keneltäkään ei oteta pois, ovat siten paikkansa pitämättömiä kliseitä. Onhan itsestään selvää, että kun jonkun oikeuksia lisätään niin toisilta vähennetään. Saamelaiskäräjien esittämät ratkaisut olisivat siten johtaneet etniseen puhdistukseen. Oikeuden tekeminen ei edellytä etnisen puhdistuksen tekijöiden moraalien hyväksymistä, mutta kylläkin heidän moraalisensa selvittämistä. Ellei tutkija tässä tapauksessa tee selkoa johtavien saamelaispolitiikkojen omista etniseen puhdistuksen toteuttamiseen liittyvistä moraalikäsitteistä, hänellä ei ole oikeutta tuomita heitä moraalisesti. Historiantutkijan on tavallaan kyettävä toimimaan samanaikaisesti sekä syyttäjänä, että puolustusasianajajana. Historiantutkijan on ajoissa tunnistettava tällaiset ristiriidat.

Jouni Kitti
Pitkäaikainen saamelais-
parlamentaarikko

LK 29.4.08